

Универзитет у Нишу
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Бр. 01-902/1

03/04/2023. године

На основу члана 36. Правилника о мастер академским студијама права Служба за наставу и студентска питања даје следеће

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е

1. Обавештава се јавност да су завршни мастер рад и Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада под називом „Криминолошки аспект хулиганског понашања навијачких група“, кандидата Станковић Милене, број досјеа М005/21-О, студента мастер академских студија права на Правном факултету у Нишу, примљени дана 03/04/2023. године и да се налазе у Библиотеци и на сајту Факултета.

2. Извештај и мастер рад доступни су, у року од 5 (пет) дана од дана истицања овог обавештења на огласну таблу Факултета, заинтересованим лицима у времену од 08,00 до 15,00 сати сваког радног дана.

3. Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада су саставни део овог обавештења.

4. Ово обавештење истаћи на сајт и доставити Библиотеци.

34 СЛУЖБА ЗА НАСТАВУ И
СТУДЕНТСКА ПИТАЊА

Нил

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ			
ПРЕЈАТ	03.04.2023.		
ОП. БР.	БРОЈ	КАТЕДРА	ПОСТ
01	902		

**Катедри за кривичноправне науке
Правног факултета Универзитета у Нишу**

На седници Катедре за кривичноправне науке која је одржана 30.03.2023. године на основу члана 34. Правилника о мастер студијама Правног факултета у Нишу формирана је Комисија за оцену и јавну одбрану мастер рада под називом: „Криминолошки аспект хулиганског понашања навијачких група“, кандидата Милене Станковић, бр. индекса М 005/21-О. Комисија, после детаљног прегледа мастер рада подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Мастер рад под називом „Криминолошки аспект хулиганског понашања навијачких група“ кандидата Милене Станковић је написан на 91 страници компјутерски обрађеног текста, без прореда. Кандидат је цитирање вршио у фуснотама (укупно 149). Литерарну подлогу рада чини 92 домаћих и иностраних извора књига, монографија, библиографских јединица (уџбеника, приручника, коментара закона, збирки закона и статистичких података) уз друге бројне научне и стручне радове објављене у часописима, реферате са саветовања и електронске изворе.

Структурално је рад подељен у осам делова: 1) Насиље у спорту и његови облици, 2) Насиље од стране навијачких група, 3) Навијачки криминалитет и његови узроци, 4) Правни оквир навијачког криминалитета, 5) Националистички покрети навијачких група, 6) Навијачке групе као језгро девијантних понашања 7) Навијачке групе и политика, 8) Навијачке групе у Републици Србији, укључујући и увод, закључна разматрања, попис коришћене литературе, сажетак и кључне речи на српском и енглеском језику и биографију студента.

У уводу (стр. 1-2) кандидат је изложио предмет свог рада указујући на значај спорта и физичке активности, као сегмената који утичу на здравље и благостање људи. Посебно се истиче утицај спорта на психо-физичко формирање личности и развојну фазу сваког појединца, те његов допринос у ефикасности избегавања фрустрација и негативних појава, које се манифестују у виду стреса. Наспрам позитивних карактеристика које доноси спорт, кандидат у наредном делу износи негативне стране спорта које представљају „погодно тле“ за испољавање насиља и агресивности. Посебна пажња се придаје такмичарском, професионалном спорту и испољавању насиља у такмичарском окружењу. Имајући у виду да се навијачке групе у савременом смислу формирају у каснијим деценијама прошлог века, јасно је да су анализе понашања навијача – хулигана, као и регулисање недозвољених понашања уследиле након тога, те представљају савремени проблем многих држава. У даљем току уводног излагања кандидат је указао на широк спектар различитих питања која је обрадио у свом раду, а која се односе на сам појам спорта, насиље и облика насиља у спорту, са посебним

освртом на насиље од стране навијача и навијачких група, наглашавајући проблем високог ризика овог облика насиља у спорту. Такође, кандидат као разлоге због којих је извршио одабир ове теме, наводи да своје интересовање за овај предмет базира на вишегодишњем такмичарском и тренерском искуству.

У првом делу мастер рада под називом „Насиље у спорту и његови облици“ (стр. 3-19) кандидат је дефинисао насиље у спорту, обухватајући све данас познате облике испољавања насиља. Према општеприхваћеној подели према покретачу насиља, кандидат посебно разликује следеће врсте насиља: 1) Насиље од стране спортиста, 2) Насиље од стране родитеља, 3) Насиље од стране навијача, 4) Ритуално насиље. Посабну пажњу посвећује савременим средствима испољавања насиља, будући да су исти промењени у складу са временом. Такође, поставља се јасна разлика између асертивности и агресивности у спорту, при чему се агресивност третира као недозвољена и претерана, те је потребно санкционисати је. Кандидат хронолошки наводи појаву насиља у спорту, посебно насиља на спортским стадионима које врше навијачи. Врши се посебан осврт на појаву и развој хулигализма и њихов удео у криминалитету држава.

Други део (стр. 19-32) посвећен је искључиво насиљу који врше навијачке групе. Прави се разлика између публике и љубитеља спорта и навијача – хулигана који се понашају насилно на спортским приредбама. Посебан осврт се врши ка настанку навијачких група и дефинисању хулигализма. Хронолошки се наводе инциденти који су се догодили на спортским дешавањима, а који су настали као последица навијачког деловања. Кандидат се задржава на објашњењу хијерархије и организације навијачких група, те набраја различите врсте навијача, у зависности од њихових преференција. Поред тога, посебна пажња посвећена је активностима навијачких група, као и манифестацији насиља које могу вршити према различитим објектима. Сходно томе, наводе се и врсте дивљаштва које предузимају навијачке групе. Треба напоменути да у овом делу кандидат таксативно набраја према коме је насиље од стране навијачких група најчешће уперено, као и разлоге и примере који то потврђују.

Трећи део (стр. 33-40) односи се на навијачки криминалитет, као посебну врсту насилног криминалитета, и облике његовог испољавања. Ова врста криминалитета временом се издваја из насилног криминалитета и чини посебни облик криминалитета новијег доба. У овом делу кандидат посебну пажњу посвећује разлозима и узроцима појаве агресивности, од чега се посебно истиче навођење бројних аутора који су изучавали срж овог проблема. Навијачка група анализирана је из перспектива бројних психолога, психијатара, социолога, који покушавају да одгонетну појаву агресивности код човека. Посебна пажња посвећује се психологији гомиле, будући да навијачке групе делују у кругу већег броја људи, што посебно утуче на немогућност заустављања ових група. Такође, наводи се читав низ прописа које навијачке групе крше, од којих се као најважнији издвајају Закона о окупљању грађана, Закона о јавном реду и миру, Закона о оружју и муницији, Кривичог законика, Закона о спорту, али и подзаконских прописа, правилника о безбедности спортских организација и др.

Четврти део (стр. 40-49) под називом „Правни оквир навијачког криминалитета“ односи се на прописивање деликата у области навијачког криминалитета и санкција за њихово извршење. Поред великог броја прекршаја, Кривичним закоником Републике Србије прописано је посебно кривично дело насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу, којим се децидно прописује која ће се понашања на спортској манифестацији третирали као кривично дело. Кандидат поред тога набраја и објашњава који се прописи крше, те каква је реакција државе на навијачки криминалитет. Приликом тумачења бића кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу, наводе се примери из судске праксе, којима се врши тумачења појединих правних стандарда у овој области. Кандидат даље разрађује све облике овог кривичног дела, почев од основног облика па све до тежег и посебног облика дела. Потом, прави се осврт на санкције које се могу изрећи учиниоцу овог кривичног дела, а у посебан одељак предвиђен је за специфичну санкцију - меру безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама. Напоследку, наводи се читав низ проблема који се јављају приликом спровођења санкција, као специфичности примене мере безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама.

Пети део (стр. 49-54) посвећен је националистичким покретима којима су склоне навијачке групе. Пажња се посвећује склоностима навијача и навијачких група ка дискриминацији према различким основима, као њиховом уделу у ширењу мржње и нетрпељивости према другим, маргинализованим популацијама. Наводе се искуства навијача и њихових ставова о националистичким актима, те се врши повлачење паралеле између патризма, национализма и шовинизма. Посебан одељек намењен је сукобима националистичких размера у бившој СФРЈ, са илустрацијом у виду слика. Кандидат, услед бројних примера, врши одабир инцидената на спортским приредбама који су били најупечатљивији у поменутом периоду. Потом наводи примере широм света, који су довели до несразмерних последица. Такође, посебно се обраћа пажња на епизоде разних националистичких сукоба на спортским утакмицама, те повезаност спорта са атмосфером која влада у читавом друштву.

У шестом делу (стр. 54-65) навијачки криминалитет посматра се као језгро девијантних понашања. Наиме, велики број младих људи услед отуђености и раздора породице, улази у навијачку групу и тамо бива изложен различитим облицима девијантног понашања. Кандидат наводи да је приликом истраживања ове области извршио интервју са малолетником који је до сада више пута прекршајно кажњаван услед нереда који је изазвао као навијач. У овом делу наводи се да су навијачи склони употреби алкохола и психоактивних супстанци, као и који су ризици младих да управо у оквиру навијачке групе први пут пробају неку од недозвољених супстанци. С тим у вези, врши се повезаност проблема навијачког криминалитета са другим облицима девијантних понашања, који потом могу одвести и у друге облике насилног или имовинског криминалитета који се врше под дејством ових супстанци, или да би се дошло до средстава за набавку истих. У последњем одељку шестог дела наводи се однос навијачких група према коцкању и њиховом уделу у коцкању и клађењу. Такође, пажња се посвећује

кривичном делу договорања исхода такмичења, те на које начине навијачке групе могу бити учиниоци овог кривичног дела.

У седмом делу (стр. 65-69) кандидат прави паралелу између навијачких група и политике. Наводе се принципи по којима поступају обе групе, са посебним освртом на насилно понашање ради постизања одређених циљева. Истиче се значај медија приликом извештавања и њихов допринос на развијању сукоба. Такође, наводи се да се навијачке групе налазе у положају марионете политичких лидера. Кандидат обајшњава на који начин долази до преноса политичких порука путем навијачких група, као и њихов допринос одржавању сукоба. Даље, наводи се и суштински објашњава садржај навијачких парола које обилују националистичким и шовинистичким ставовима, као и које погодности уживају лидери политичких партија због тога. Поставља се питање заштите државе према најекстремнијим навијачким групама, а са друге стране и приватне заштите и обезбеђења које пружају навијачи према политичким лидерима. Напослету, навијачке групе изједначују се са организованим криминалним групама, које врше најбруталнија кривична дела.

У последњем, осмом делу (стр. 69-79) кандидат издваја и анализира неколико навијачких група у Републици Србији, које своје деловање базирају на екстремизму. Кандидат прави осврт на историју настанка навијачких група, њихове међусобне сукобе, учешће у паравојним формацијама и константним нередима које изазивају широм државе. Анализира се сукоб унутар навијачке групе „Гробара“ и врши се поређење са некадашњим сукобима који су настали на начелу „брат на брата“. Такође, врши се нализа идентификације навијача са бројним историјским личностима који су део српске историје. Потом се наводе карактеристике навијача „Црвене звезде“ и посебно истиче њихов националистички екстремизам. Кандидат наводи примере сукоба „вечитих ривала“ и покушаја државних органа да обезбеде сусрете ових ривала. Као последње, анализира навијаче „Радничког“ из Ниша, инциденте које изазивају, сукобе са клубовима из Београда и разлоге њихове инфериорности.

У „Закључним разматрањима“ (стр. 80-81) кандидат истиче које су све позитивне стране спорта, те како он може утицати на људско тело и дух. Иако се ове бројне предности могу правилно усмерити, није ретко да се суштина спорта изгуби и постане место на коме се врше насилни акти. Као посебну, кандидат истиче чињеницу да су навијачке групе данас изједначене са организованим криминалним групама, са јасном хијерархијом и положајем свих чланова. Стога је на државама задатак да поред самог обезбеђења утакмица, утичу и на сузбијање организованог криминала које врше навијачке групе. Кандидат истиче да је потребно наћи одговорност за овај проблем, те је потребно да друштво као целина утиче на његово решавање. У овом делу посебно се наглашава опасност која прети од стране навијачких група и све бруталнијих дела које врше, као и немогућност примене поједних санкција.

Закључак и предлог

После детаљног разматрања мастер рада: „Криминолошки аспект хулиганског понашања навијачких група“, можемо да закључимо да пред кандидатом није био нимало лак и једноставан задатак. Требало је, наиме, проучити и анализирати обимну домаћу и инострану законску и правнотеоријску литературу, као и актуелну праксу која се односи на начине сузбијања насиља у спорту, а посебно насиља које врше навијачке групе.

Наиме, ради се о проблему који егзистира вековима уназад, с обзиром да представља глобални проблем који погађа сва друштва и све цивилизације, са разликом у њиховој друштвеној рекацији у зависности од историјске епохе. Навијачке групе данас сматрају се савременим проблемом који превазилази границе спорта и у блиској је вези са вршењем различитих имовинских и насилних кривичних дела. Кандидат је успео да, бројим примерима из праксе, као и теријским разматрањима узрока настанка агресивности, укаже на проблем постојања и деловања хулиганских група и њиховом уделу у вршењу кривичних дела, те указао на потребу организоване и систематске борбе, као и неопходност предузимања адекватних мера, како превентивних, тако и репресивних. Са друге стране, кандидат је указао на потребу адекватне правне регулативе навијачког криминалитета, посебно узимајући у обзир кривично дело насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу, и санкције које су предвиђене за учиниоце овог кривичног дела. Увођење посебне врсте мере безбедности није допринело предупређењу овог проблема, нити је утицало на специјалну и генералну превенцију, будући да се приликом примене ове мере јавља низ проблема. Посебна пажња у раду посвећена је и узроцима и разлозима због којих се постаје део навијачке групе, као и бројним девијантним понашањима којима подлежу млади члановим ових група. Стога, у раду је посебно подвучена веза између навијачких група, конзумирања алкохола, опојних дрога, трговине овим супстанцама, као и учешће навијача у спортском клађењу и коцкању. Посебну пажњу кандидат је посветио истраживању најекстремнијих навијачких група у Републици Србији и њиховом уделу у навијачком криминалитету.

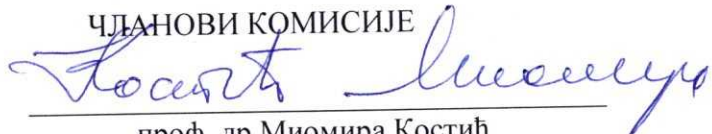
Међу посебним квалитетима по којима се издваја овај мастер рад је свеобухватно теоријско и практично посматрање хулиганског понашања навијачких група, са освртом на проналажење узрока овог проблема, чиме би се последично могло утицати на смањење бројности навијача – хулигана, као и вршење кривичних дела у вези са спортским манифестацијама. При обради постављене теме, кандидат се није задржао само на пуком интерпретирању законске и научне литературе, већ је аргументовано и полемички износио и бранио своја оригинална гледишта.

Стога, Комисија закључује да мастер рад кандидата Милене Станковић под називом „Криминолошки аспект хулиганског понашања навијачких група“ представља

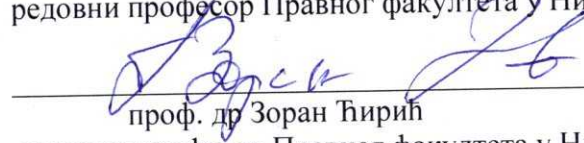
результат самосталног и називом оригиналног научног рада из области кривичног права. Кандидат је у раду систематизовао и анализирао постојећу правнотеоријску, прикупио практичну и законску литературу и својим радом дао одређени допринос науци кривичног права. Пошто су испуњени услови предвиђени у члану 35. Правилника о мастер студијама Правног факултета у Нишу, Комисија сматра да је мастер рад: „Криминолошки аспект хулиганског понашања навијачких група“ кандидата Милене Станковић подобан за јавну одбрану, па предлаже Катедри за кривичноправне науке Правног факултета у Нишу да усвоји Извештај о оцени мастер рада и његовој подобности за јавну одбрану.

У Нишу, 31.03.2023. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

проф. др Миомира Костић
редовни професор Правног факултета у Нишу

проф. др Зоран Ћирић
редовни професор Правног факултета у Нишу

проф. др Дарко Димовски
редовни професор Правног факултета у Нишу